ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ ਨੇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2017 ਦਾ 2813)

17 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2020

[ਮੋਹਨ ਐਮ. ਸ਼ਾਂਤਨਾਗੌਦਰ ਅਤੇ ਆਰ. ਸੁਭਾਸ਼ ਰੈਡੀ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1997 ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਕੀਮਾਂ ਤਹਿਤ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ-ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨਾ-ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 2001 ਅਤੇ 2003 ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਹਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ-ਸਾਲ 2012 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਸਾਲ 2011 ਵਿੱਚ ਹੀ ਯੋਗ ਹੋਏ ਸਨ-ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ - ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆਃ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤਤਾ/ਸਮਰੂਪਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤਤਾ/ਸਮਰੂਪਤਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ-ਇਹ ਰਾਜ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵਧਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ-ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ-ਉਹ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ - ਇਸ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸਿਰਫ ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ-ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ 2012 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ-ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ' ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਟੌਪੋਗ੍ਰਾਫੀ/ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਿੰਗਲ ਅਧਿਆਪਕ ਸਕੂਲ ਵੀ ਸਨ ਅਤੇ 1997 ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ-ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਨੀਤੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ-ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਹਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕ (ਪੀਏਟੀ) ਸਕੀਮ-ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕ

ਲੈਕਚਰਾਰ ਸਕੂਲ ਕਾਡਰ) ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕ (ਟੀਜੀਟੀ) ਅਤੇ ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕ (ਸੀ ਐਂਡ ਵੀ) ਨੀਤੀ, 2003-ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਗ੍ਰਾਮ ਵਿਦਿਆ ਉਪਾਸ਼ਕ ਯੋਜਨਾ, 2001-ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ।

ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ
ਆਯੋਜਿਤ: 1.1 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 100% ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1997 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। [ਪੈਰਾ 11][647-ਸੀ-ਡੀ]

1.2 ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤਤਾ/ਸਮਰੂਪਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤਤਾ/ਸਮਰੂਪਤਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਰਾਜ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵਧਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਬਚੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਹਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਟੀਚਰ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਕੁਆਲੀਫਾਇੰਗ ਕੰਡੈਂਸਡ ਕੋਰਸ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਕੋਡ 1985 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੇ. ਬੀ. ਟੀ. ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੇ ਸਿੰਗਲ ਟੀਚਰ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਸਨ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਨਿਯੁਕਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਸਕੀਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸਪਸ਼ਟ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ

ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸਿਰਫ ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ 2003 ਵਿੱਚ ਹੀ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ 2012 ਅਤੇ 2013 ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰ.3303 of 2012- ਏ ਨੂੰ ਸਾਲ 2012 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ.ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਨੀਤੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13][648- ਜੀ-ਐਚ; 649- ਏ-ਐੱਫ]

ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (1994) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 630: [1993] 3 ਪੁਰਕ. ਐੱਸਸੀਆਰ 900; ਸਕੱਤਰ, ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉਮਾਦੇਵੀ (3) ਅਤੇ ਹੋਰ (2006) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1: [2006] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 953; ਲੇਖਾ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਏ ਅਤੇ ਆਈ) ਏ.ਪੀ.ਐੱਸ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਹੋਰ (2006) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 488; ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਵੇਅਰਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਬਨਾਮ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2007) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 337: [2007] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 933-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1993] 3 ਪੁਰਕ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 900	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 8
[2006] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 953	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 8
(2006) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 488	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 8
[2007] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 933	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 8

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2017 ਦੇ 2813.

ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿਖੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 09.12.2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਐਲਪੀਏ ਨੰ. 2012 ਦੇ 504.
ਨਾਲ
ਸੀਏ ਨੰ. 2814/2017 ਅਤੇ ਸੀਏ ਨੰ. 2815/2017
ਪੀ.ਐੱਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ, ਸੀ.ਏ ਸੁੰਦਰਮ, ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਸੀ. ਗੁਪਤਾ, ਸੀਨੀਅਰ. ਵਕੀਲ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ, ਗੋਵਿੰਦ ਜੀ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸਵਾਤੀ, ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਅਨੁਰਾਗ

ਨਗਰ, ਅਭਿਨਵ ਮੁਖਰਜੀ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੋਹਿਨੀ ਮੂਸਾ, ਜ਼ਫਰ ਇਨਾਇਤ, ਯੋਗੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਾਹੂਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਮਿਤਾ ਸਿੰਘ ਕਲਕਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨੁਰਾਧਾ ਮੁਤਾਤਕਰ, ਵਿਕਰਾਂਤ ਸਿੰਘ ਬੈਸ, ਐੱਸ. ਐੱਨ. ਭੱਟ, ਡੀ. ਪੀ. ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਮਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ, ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ, ਅਭਿਨਵ ਮੁਖਰਜੀ, ਕੇ. ਕੇ. ਐੱਲ. ਗੌਤਮ, ਏ. ਕੇ. ਸੁਮਨ, ਰਾਹੁਲ ਮੋਹੋਦ, ਸੰਜੀਵ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਡਾ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ, ਅਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਏਂਕਾ, ਰਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਚੰਦ ਕਿਰਨ, ਐੱਸ. ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਆਰ. ਐੱਸ. ਐੱਮ. ਕਲਕੀ, ਵਿਨੋਦ ਸ਼ਰਮਾ, ਪਵਨ ਰੇਲੀ, ਸਜਲ ਅਵਸਥੀ, ਆਰ. ਕੇ. ਪਾਂਡੇ, ਅਤੁਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਦੇਵੇਂਦਰ ਸਿੰਘ, ਵਕੀਲ। ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਆਰ. ਸੁਭਾਸ਼ ਰੈਡੀ, ਜੇ.
1. ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿਖੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਐਲਪੀਏ ਨੰਬਰ 504 2012 ਅਤੇ ਬੈਚ ਦੇ 09.12.2014 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲਾਂ 2012-ਏ ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ. 3303 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਮਿਤੀ 18.10.2012 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਲੈਟਰਜ਼ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲਾਂ 2012 ਦੇ ਐੱਲਪੀਏ ਨੰਬਰ 504,507,512 ਅਤੇ 2014 ਦੇ 203 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2. ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਲੈਟਰਜ਼ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲਾਂ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ, i.e., ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਹਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕ (ਪੀਏਟੀ) ਸਕੀਮ; ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕ (ਲੈਕਚਰਾਰ ਸਕੂਲ ਕਾਡਰ) ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕ (ਟੀਜੀਟੀ) ਅਤੇ ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕ (ਸੀ ਐਂਡ ਵੀ) ਨੀਤੀ, 2003 ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਗ੍ਰਾਮ ਵਿਦਿਆ ਉਪ ਯੋਜਨਾ, 2001 ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸਾਲ 2001 ਅਤੇ 2003 ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

3. ਹਾਲਾਂਕਿ 2001 ਅਤੇ 2003 ਦੀਆਂ ਪਾਲਿਸੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਵਾਂ ਸਨ, ਪਰ ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ ਨੇਗੀ, ਰਾਜੀਵ ਚੌਹਾਨ ਅਤੇ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨਾਮ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 2012-ਏ ਦੀ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ. 3303 ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਸਾਲ 2012 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀਃ

"1) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੂਨੀਅਰ ਬੇਸਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਪਲਬਧ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ii) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਅਤੇ ਸੈਟਲ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਹਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜੂਨੀਅਰ ਬੇਸਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉਪਲਬਧ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਉਪਲਬਧ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

iii) ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਬੋਝ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(iv) ਕਿ ਕੇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

4. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਮਿਤੀ 18.10.2012 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ' ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਹਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਜ਼ਰੂਰੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਬੀਟੀ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਕਬਾਇਲੀ/ਮੁਸ਼ਕਲ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

5. ਸਾਲ 2012-ਏ ਦੀ ਸੀਡਬਲਿਊਪੀ ਨੰਬਰ. 3303 ਵਿੱਚ 18.10.2012 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ/ਦੁਖੀ ਧਿਰਾਂ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਹਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੇ ਲੈਟਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦੋ ਯੋਜਨਾਵਾਂ, 2003 ਦੀ ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕ ਨੀਤੀ ਅਤੇ 2001 ਦੀ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਗ੍ਰਾਮ ਵਿਦਿਆ ਉਪਾਸਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 09.12.2014 ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਮ ਵਿਵਾਦਤ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਲੈਟਰਜ਼ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਖੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ. ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲੈਟਰਜ਼ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। :

- ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਾਲ 2001 ਅਤੇ 2003 ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸਾਲ 2012 ਅਤੇ 2013 ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀਐਨ ਨੰਬਰ. 3303 2012 ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੀ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;

- ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਕੀਮਾਂ ਅਧੀਨ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ 11 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਪੈਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾ ਕੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਯੋਗ ਅਧਿਆਪਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

- ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਲੰਬੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਾਜ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

- ਰਾਜ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਵਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਟੀਜੀਟੀ, ਸੀ ਅਤੇ ਬਨਾਮ, ਪੀਟੀਏ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਡਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਸਨ। ;

- ਰਾਜ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਵਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਟੀਜੀਟੀ, ਸੀ ਅਤੇ ਬਨਾਮ, ਪੀਟੀਏ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਡਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਸਨ।

6. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਐਲ. ਪੀ. ਏ. ਅਤੇ ਸੀ. ਡਬਲਿਊ. ਪੀਜ਼ ਸਮੇਤ 13 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ 2012 ਦੇ ਸੀ ਡਬਲਿਊ ਪੀ ਨੰਬਰ. 3303 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਐਲ. ਪੀ. ਏ. ਨੰਬਰ. 507 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੂਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ.1 ਤੋਂ 3 ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ.4 ਤੋਂ 13 ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1,2 ਅਤੇ 4 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਲੀਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 4 ਨੂੰ ਵੀ ਜੇਬੀਟੀ ਅਧਿਆਪਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ਼ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 2 ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਹਨ।

7. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਪੀ. ਐਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਸੀ. ਏ. ਸੁੰਦਰਮ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

8. ਸਿੱਖੀ ਸਲਾਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਕੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 309 ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਯੋਗ ਅਤੇ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਪਲਬਧ ਸਨ, ਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਲਿਸੀਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਅਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਆਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜੇ. ਬੀ. ਟੀ. ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਉਪਲਬਧ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ-ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ-ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਅਸਥਾਈ ਅਧਾਰ/ਠੇਕੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਨੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਡਾ. ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ[1]; ਸਕੱਤਰ, ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ. ਬਨਾਮ ਉਮਾਦੇਵੀ (3) ਅਤੇ ਹੋਰ[2]; ਲੇਖਾ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਏ ਅਤੇ ਆਈ) ਏ.ਪੀ.ਐੱਸ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ. ਬਨਾਮ ਪੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਹੋਰ[3]; ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਵੇਅਰਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਬਨਾਮ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [4].ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

1.(1994) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 630
2. (2006) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1
3. (2006) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 488
4. (2007) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 337

9. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਪਟਵਾਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਹਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਸਕੀਮ 2003 (ਪੀ. ਏ. ਟੀ. ਸਕੀਮ) ਨੂੰ 27 ਅਗਸਤ 2003 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਹਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਬੰਧਤ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਸਥਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1997 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਵਾਂ 2000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਮਾਸਿਕ ਮਿਹਨਤਾਨਾ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਜੁਲਾਈ 2013 ਵਿੱਚ ਮਾਣ ਭੱਤਾ ਵਧਾ ਕੇ 8900/- ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਰੇ 3294 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਡਿਪਲੋਮਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਜੋ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਮਿਤੀ 17.09.2003 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਸ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਕਲਾਸੀਕਲ ਅਤੇ ਵਰਨਾਕੂਲਰ ਅਧਿਆਪਕ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਅਧਿਆਪਕ, ਡੀਪੀਈ (ਸਕੂਲ ਕਾਡਰ) ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਲੈਕਚਰਾਰ (ਸਕੂਲ ਕਾਡਰ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਜੋਂ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਗ ਹਨ ਜੋ ਲਾਗੂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵੀ ਭਰਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ 31.07.2013 ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠੇਕੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਮਿਤੀ 27.12.2014 ਦੁਆਰਾ ਘਟਾ ਕੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 6799 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5017 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਠੇਕੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਿਰਫ 1782 ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਵਾਂ ਉਦੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 2008 ਤੱਕ ਪੀਟੀਏ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 2008 ਤੋਂ ਨਿਯਮਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

10. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਸੀ. ਏ. ਸੁੰਦਰਮ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯਮਤ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹਾਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸਿੰਗਲ ਟੀਚਰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਉੱਤੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਨਾਲ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

11. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 2001 ਅਤੇ 2003 ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਹਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਵਾਂ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਰਾਜ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਾਲ 2007 ਤੱਕ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਲ 2011 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਦੋ ਸਾਲਾ ਜੇ. ਬੀ. ਟੀ. ਸਿਖਲਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਟੈਂਡ ਬੇਲੋੜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਲ 2001 ਅਤੇ 2003 ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸਾਲ 2012 ਅਤੇ 2013 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਆਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, ਜੋ ਸਾਲ 2011 ਵਿੱਚ ਹੀ ਯੋਗ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਣ-ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਿਯੁਕਤ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ

ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅਜਿਹੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 2003 ਦੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਹਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਸਕੀਮ, ਜੋ ਕਿ ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ ਨੇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਡਬਲਯੂ ਪੀ ਨੰਬਰ. 3303-ਏ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਲੈਟਰਜ਼ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ, ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ 2017 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 2813 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ.1,2 ਅਤੇ 4 ਨੇ ਅਪੀਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 4 ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੇ ਬੀ ਟੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਭਾਵ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 2-ਰਾਜੀਵ ਚੌਹਾਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਹਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ 27 ਅਗਸਤ 2003 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 100% ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1997 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਯੋਗਤਾ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬੋਰਡ/ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ 10+2 ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਚ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਯੋਗ ਸਨ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਨਿਯਮਤ ਭਰਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜੇਬੀਟੀ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ 10+2 50% ਅੰਕਾਂ ਅਤੇ ਜੇਬੀਟੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਾਲ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਂਕਿ 3500 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 3294 ਅਧਿਆਪਕ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ 1866 ਵਿੱਚ 10+2 ਦੀ ਯੋਗਤਾ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਸੀ। 1015 ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਵਿੱਚੋਂ 50% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ 10+2 ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉੱਚ ਯੋਗਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀ.ਏ / ਐਮ.ਏ / ਐਮ.ਐਸ.ਸੀ ਜਾਂ ਬੀ.ਐੱਡ ਸੀ। ਆਦਿ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 3294 ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੇ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਡਿਪਲੋਮਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਹੁਣ ਲਗਭਗ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਯੋਗਤਾ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਸਕੀਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਅਨਿਯਮਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਟੈਪੋਗ੍ਰਾਫੀ/ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵੀ ਇਕੱਲੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸਕੂਲ ਸਨ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1997 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਕੋਈ ਹਲਫਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

12. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਲ 2003 ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, 17.09.2003 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਜੋਂ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਨਿਯਮਾਂ, i.e., ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਕਲਾਸ-III (ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਾਡਰ) ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 1973 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਗ ਸਨ। ਰਾਜ ਦੇ ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਟੇਟ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਸਬਓਡੀਨੇਟ ਬੋਰਡ, ਹਮੀਰਪੁਰ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਠੱਪ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਭਰੀ ਜਾ ਸਕੀ ਸੀ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲੂ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗ੍ਰਾਂਟ-ਇਨ-ਏਡ ਟੂ ਪੇਰੈਂਟ ਟੀਚਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠੇਕੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਕੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਲੀਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਲ 6799 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5017 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਠੇਕੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਿਰਫ 1782 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ ਸੀ।

13. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤਤਾ/ਸਮਰੂਪਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤਤਾ/ਸਮਰੂਪਤਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਰਾਜ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵਧਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਕੀਮਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਬਚੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਹਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਟੀਚਰ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਕੁਆਲੀਫਾਇੰਗ ਕੰਡੈਂਸਡ ਕੋਰਸ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਕੋਡ 1985 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੇ. ਬੀ. ਟੀ. ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਟੌਪੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਪਏ ਸਿੰਗਲ ਟੀਚਰ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਨਿਯੁਕਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਸਕੀਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸਿਰਫ ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ 2003 ਵਿੱਚ ਹੀ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ 2012 ਅਤੇ 2013 ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰ.3303 ਦੇ 2012- ਏ ਨੂੰ ਸਾਲ 2012 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ. ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਨੀਤੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

14. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- **ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।**

Advocate Shifa Kler